

USAID
ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԺՈՂՈՎՐԴԻՑ

CRRC
Armenia

ՏԻՄ-երի գործունեության հանրային գնահատականների վրա ազդող գործոնները

Նարեկ Կարապետյան

հետազոտող

CRRC-Armenia

info@crrc.am

(+374 10) 57 48 98, 57 48 68

1 Alex Manukyan Street, YSU Library building, 6th floor, room 602

1. Հետազոտության հիմքեր
2. Մեթոդ և տվյալներ
3. Էմպիրիկ գնահատում
4. Արդյունքների ամփոփում և քաղաքականության առաջարկություններ

Հետազոտության նպատակը և խնդիրները

Նպատակ

Վիճակագրորեն գնահատել արտաձին գործունեների դերը ՏԻՄ-երի հանրային ընկալումների ձևավորման մեջ՝ ՀամաՏեղ ծրագրի շրջանակում հարցման ենթարկված հայաստանյան 81 համայնքի համար:

Խնդիրներ

- ✓ Գնահատել համայնքների խոշորացման դերը ՏԻՄ-երի գործունեության հանրային գնահատականների համար:
- ✓ Գնահատել համայնքի բյուջեի ծախսերի, եկամուտների և դրանց առանձին տարրերի դերը ՏԻՄ-երի գործունեության հանրային գնահատականների համար:
- ✓ Գնահատել համայնքի սոցիալ-տնտեսական վիճակը բնութագրող ցուցանիշների դերը ՏԻՄ-երի գործունեության հանրային գնահատականների համար:

ՏԻՄ-երի գործունեության հանրային ընկալումներ

Բնակչության
բարեկեցության
մակարդակ և
ֆինանսական ռեսուրսներ
(չնայած որ՝ «ոչ
բացարձակ և
հավանական բնույթ
ունեցող»)

ՏԻՄ-երի ակտիվ
հաղորդակցում
բնակչության հետ

ՏԻՄ-երի գործունեության հանրային ընկալումներ

«Ներծին» գործոններ

ՀՌԿԿ Հայաստան (2017).
Հայաստանում տեղական
մակարդակում քաղաքական
վստահության ձևավորման ներծին
գործոններ. հանրային
ծառայությունների մատուցումը,
թափանցիկությունը, տեղական
ժողովրդավարությունը,
կոռուպցիայի մակարդակը

ՏԻՄ-երի «ձեռքում» գտնվող
գործոններ

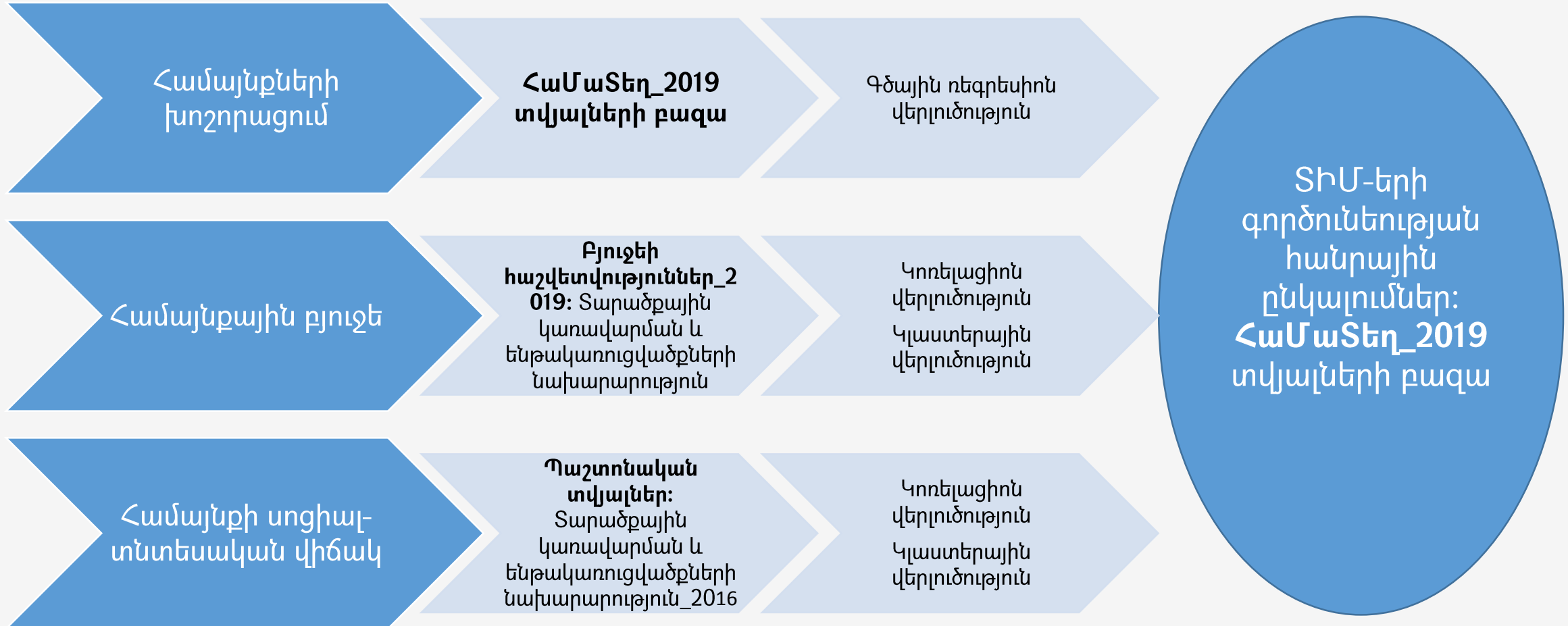
«Արտածին» գործոններ

ԶԵՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԿԵԼ

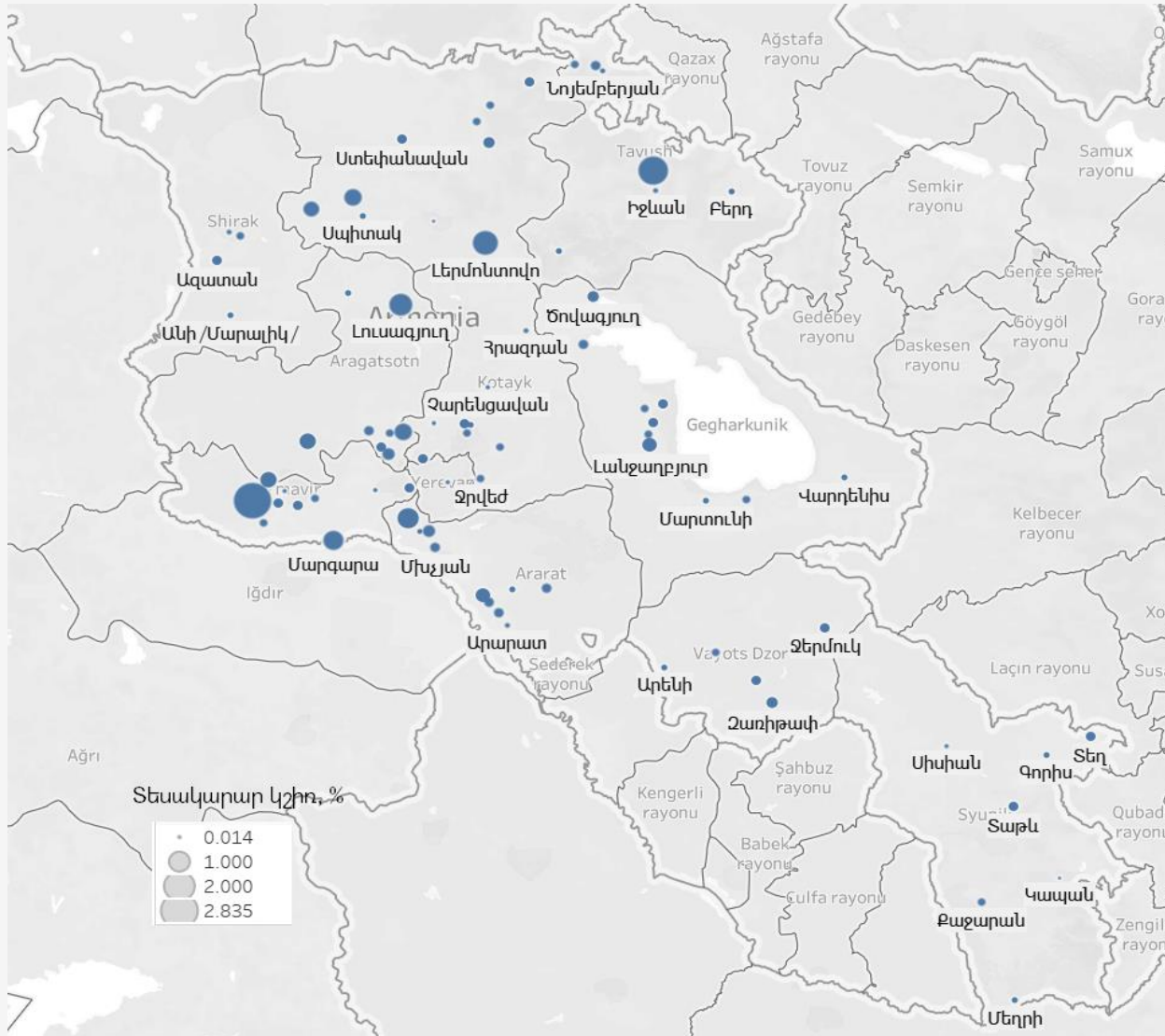
ՏԻՄ-երի ազդեցությունից դուրս գտնվող
գործոններ

1. Հետազոտության հիմքեր
2. Մեթոդ և տվյալներ
3. Էմպիրիկ գնահատում
4. Արդյունքների ամփոփում և քաղաքականության առաջարկություններ

Մեթոդը. Էմպիրիկ վերլուծություն

ՀամաՏեղ-ի 2019թ-ի հարցումները...

- ❑ Հայաստանի 81 համայնքներ, հարցվողների թիվը՝ 1408
- ❑ Ընտրանքում ներառված են հայաստանյան համայնքների շուրջ 16%-ը
- ❑ Հարցումներին մասնակցել են ընդգրկված համայնքների բնակիչների 0.01%-ից 2.8%-ը, իսկ միջինում՝ 0.3%-ը

Ինչո՞վ ենք «չափում» ՏԻՄ-երի հանրային ընկալումները

Ընտրված փոփոխական	Միջինացված ենթահարցերի թիվ
Ավագանու որոշումների վրա այլ գործոնների ազդեցություն	11
Վստահություն	2
Որոշումների ներառականություն	2
Բնակիչների իրազեկում	2
Թափանցիկություն	-
Հանրային ծառայությունների որակ	11
Բավարարվածություն	-

- ❑ Միջինացված ենթահարցերը նշանակալիորեն կոռելացված են
- ❑ Ստացված փոփոխականները նշանակալիորեն կոռելացված են
- ❑ Հարցումների արդյունքները «ինտերցիոն» են (մի պատասխանը կանխորոշում է մյուսը)

1. Հետազոտության հիմքեր
2. Մեթոդ և տվյալներ
3. Էմպիրիկ գնահատում
4. Արդյունքների ամփոփում և քաղաքականության առաջարկություններ

Համայնքների խոշորացում և ՏԻՄ-երի հանրային ընկալումներ

Կախյալ փոփոխական	Ազդեցություն	Բացատրողականություն
1. Ավագանու որոշումների վրա այլ գործոնների ազդեցություն	-0.2***	1%
2. Վստահություն	-0.4***	5%
3. Որոշումների ներառականություն	-0.4***	7%
4. Բնակիչներին իրազեկում	-0.3***	3%
5. Թափանցիկություն	-0.1**	1%
6. Հանրային ծառայությունների որակ	-0.1**	5%
7. Բավարարվածություն	-0.2***	5%

- ❑ Խոշորացված համայնքներում ՏԻՄ-երի գործունեության գնահատականները ավելի ցածր են (0.1-0.4 կետով)
- ❑ Խոշորացման գործոնը հեռու է ընկալումների տարբերությունները բացատրող առանցքային գործոն լինելուց (առ. 7%-ով է բացատրում)

Համայնքային բյուջե և ՏԻՄ-երի հանրային ընկալումներ – 1. Ընդհանուր ցուցանիշներ

	Ավագանու որոշումների վրա այլ գործոնների ազդեցություն	Վստահություն	Որոշումների ներառականություն	Բնակիչներին իրազեկում	Թափանցիկություն	Հանրային ծառայությունների որակ	Բավարարվածություն
Համայնքների բյուջեների ծախսեր	-0.02	-0.08	-0.10	-0.05	-0.01	-0.07	-0.08
Ծախսեր 1 շնչի հաշվով	-0.05	-0.01	-0.03	-0.01	0.05	-0.06	0.00
Վաչական բյուջեի ծախսեր	-0.02	-0.08	-0.10	-0.05	-0.01	-0.07	-0.08
Վարչական բյուջեի ծախսեր 1 շնչի հաշվով	-0.02	-0.11	-0.13	-0.08	-0.06	-0.11	-0.08
Ֆոնդային բյուջեի ծախսեր	-0.04	0.01	0.02	-0.03	0.08	0.07	0.06
Ֆոնդային բյուջեի ծախսեր 1 շնչի հաշվով	-0.05	0.22**	0.23**	0.18	0.28**	0.12	0.20*

- ❑ Ծախսերի ընդհանուր մակարդակը և վարչական բյուջեն նշանակալի գործոն չեն
- ❑ Համայնքի ֆոնդային բյուջեն նշանակալի գործոն է

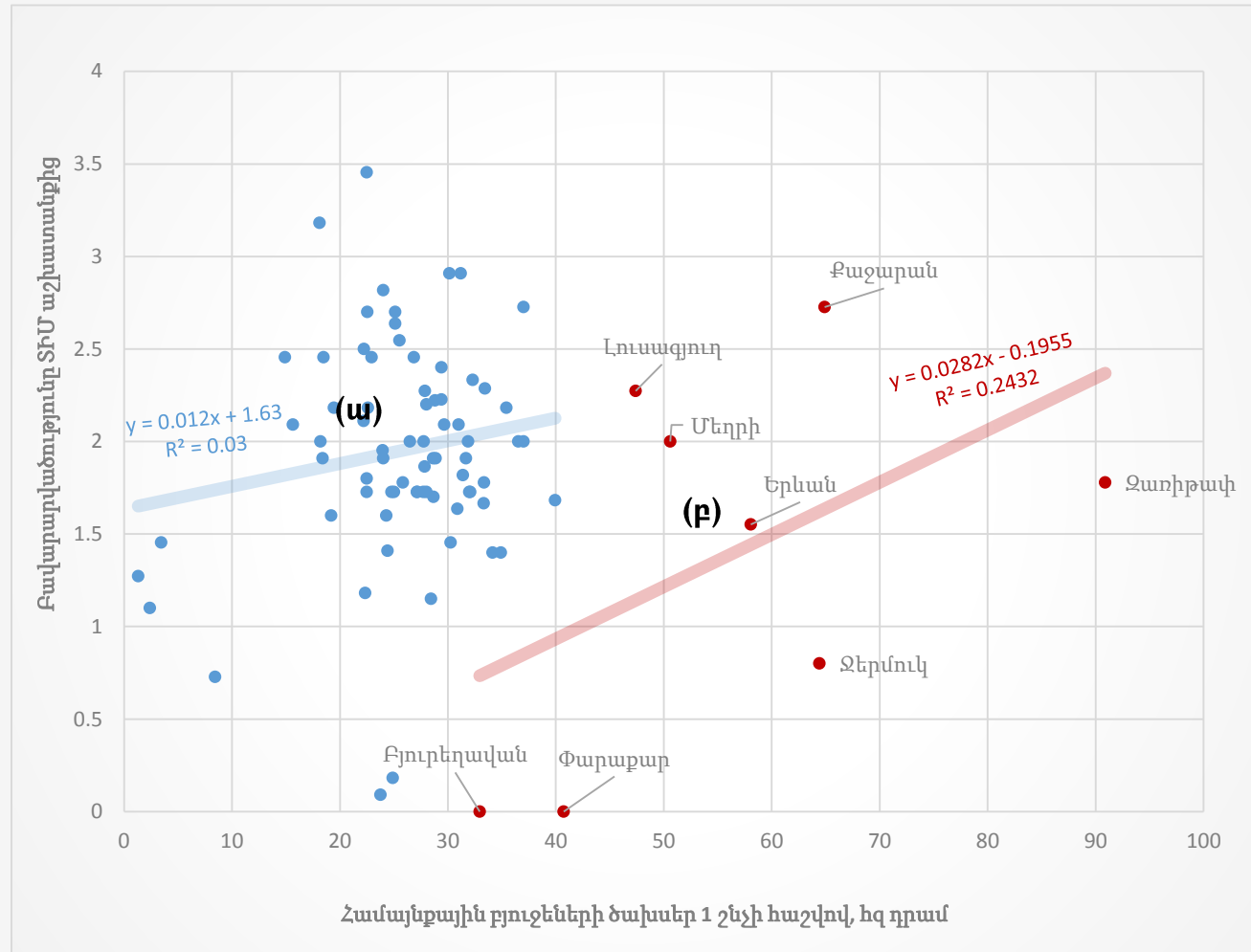
Համայնքային բյուջե և ՏԻՄ-երի հանրային ընկալումներ - 2. Ոլորտային ցուցանիշներ

	Ավագանու որոշումների վրա այլ գործոնների ազդեցություն	Վստահություն	Որոշումների ներառականություն	Քանակիչներին իրազեկում	Թափանցիկություն	Հանրային ծառայությունների որակ	Բավարարվածություն
Շենքերի և շինությունների ծախսեր 1 շնչի հաշվով	-0.07	0.29**	0.26**	0.25**	0.28**	0.17	0.27**
Շենքերի շինությունների վրա կատարված ծախսեր/ընդամենը ծախսեր	-0.08	0.41***	0.38***	0.39***	0.39***	0.29**	0.43***
Աշխատավարձի գծով ծախսեր 1 շնչի հաշվով	-0.07	-0.04	0.08	-0.05	-0.06	-0.21*	-0.06
...	≈ 0	≈ 0	≈ 0	≈ 0	≈ 0	≈ 0	≈ 0
ՏԻՄ-երի հավաքագրած եկամուտներ/ընդհանուր եկամուտներ	0.06	-0.24**	-0.26**	-0.24**	-0.28**	-0.28**	-0.26**

- ❑ Շինարարական ծախսերի մասնաբաժինը նշանակալի դրական գործոն է
- ❑ Աշխատավարձի գծով համայնքի բյուջեի ծախսերի մակարդակը նշանակալի բացասական գործոն է
- ❑ Սեփական եկամուտների մասնաբաժինը նշանակալի բացասական գործոն է

Համայնքային բյուջե և ՏԻՄ-երի հանրային ընկալումներ - 3.

Բյուջեի և ՏԻՄ-երից բավարարվածության կապի ներքին կառուցվածքը

- ❑ Առանձնացվում է ընդհանուր կուտակումը և դրանից շեղվող կետերը
- ❑ Ընդհանուր կուտակման շրջանում կապը բացակայում է
- ❑ Շեղվող կետերում (ավելի բարձր ծախսեր) կապը համեմատաբար սերտ է

Բնակավայրերի սոցիալ-տնտեսական վիճակը բնութագրող ընտրված գործոններ

Խումբ	Ցուցանիշ	Նվազագույն	Միջին	Առավելագույն	Ստանդարտ շեղում
Տնտեսական վիճակ	Բնակչության խտություն, մարդ/կմ քառ.	2.9	487.2	5145.6	487.2
	Զբաղվածների կշիռը բնակչության մեջ, %	2.8	39.9	95.9	21.8
	Գործող ձեռնարկությունների թվաքանակը 1000 մարդու հաշվով	0.0	5.4	31.6	4.9
	Մանրածախ վաճառքի օբյեկտների թիվը 1000 մարդու հաշվով	0.0	4.1	15.2	3.1
	Հաշվառված մեքենաների թիվը 1000 մարդու հաշվով	38.7	57.4	423.9	53.4
	Խմելու ջրի միջին ժամային հասանելիությունը օրական, %	0	36.8	100	47.4
	1 շնչի հաշվով վարչական բյուջեի եկամուտներ, հազ. դրամ	8.6	21.5	71.3	8.7
	1 շնչի հաշվով ֆոնդային բյուջեի ծախսեր, հազ. դրամ	0.0	2.7	18.6	3.7
	Հարկային եկամուտների կշիռը համայնքի բյուջեի եկամուտներում, %	3.9	19.7	74.4	11.5
Սոցիալական խոցելիություն	Կենսաթոշակառուների կշիռը բնակչության մեջ	0.0	13.4	34.1	5.7
	Նպաստառու տնային տնտեսությունների կշիռը բնակավայրի տնային տնտեսությունների թվում	1.8	14.6	74.0	13.8
	Խմելու ջրի մատչելիության հիմնախնդրի առկայությունը	Ընդունում է 1 արժեքը, երբ գնահատվել է հիմնախնդրի առկայությունը, հակառակ դեպքում՝ 0:			
	Առողջապահական ծառայությունների հասանելիության հիմնախնդրի առկայությունը				
	Հանրակրթության անբավարար մատչելիության հիմնախնդրի առկայությունը				
Նախակրթական հաստատության բացակայություն					

Սոցիալ-տնտեսական վիճակ և ՏԻՄ-երի հանրային ընկալումներ - 1 . Ընդհանուր կապեր

	Տնտեսական վիճակ	Սոցիալական խոցելիություն
Ավագանու որոշումների վրա այլ գործոնների ազդեցություն	-0.12	-0.06
Վստահություն	-0.17	0.10
Որոշումների ներառականություն	-0.15	-0.08
Բնակիչներին իրազեկում	-0.10	-0.16
Թափանցիկություն	-0.06	-0.17
Հանրային ծառայությունների որակ	0.01	-0.16
Բավարարվածություն	-0.08	-0.23*

- ❑ Տնտեսական վիճակի մեր կողմից հաշվարկված գնահատականը նշանակալի գործոն չէ
- ❑ Սոցիալական խոցելիության գնահատականը նշանակալիորեն բացատրում է ՏԻՄ-երի աշխատանքից բավարարվածության տարբերությունները

1. Հետազոտության հիմքեր
2. Մեթոդ և տվյալներ
3. Էմպիրիկ գնահատում
4. Արդյունքների ամփոփում և քաղաքականության առաջարկություններ

- ❑ Արտաձին գործոնների դերը ՏԻՄ-երի գործունեության հանրային ընկալումների տարբերությունները բացատրելիս խիստ սահմանափակ է, սակայն առկա են հատվածային կապեր և որոշ ոչ գծային կապվածություններ, որոնք կարող են հետազայում հետազոտությունների առարկա դառնալ.
- ❑ Խոշորացման ազդեցության ուղղությունը բացասական է, սակայն սահմանափակ
- ❑ Վարչական բյուջեի ծախսերը նշանակալի գործոն չեն, ֆոնդային բյուջեն նշանակալի դրական գործոն է.
 - ❑ Հանրային ակտիվի ստեղծումը նշանակալի դրական գործոն է, իսկ աշխատավարձի ծախսերը՝ բացասական
- ❑ Սեփական եկամուտների մասնաբաժնի ազդեցության ուղղությունը բացասական է
- ❑ Բյուջեի եկամուտների և ՏԻՄ-երի հանրային ընկալումների կապը ոչ գծային հատկություններ ունի. բարձր ծախսերի մակարդակի դեպքում կապի տրենդը փոխվում է
- ❑ Տնտեսական վիճակի մեր գնահատած ցուցանիշի ազդեցությունը նշանակալի չէ, իսկ սոցիալական խոցելիության ազդեցությունը բավարարվածության ցուցանիշի վրա նշանակալիորեն դրական է

Ուղերձներ քաղաքականություն մշակողներին

Ի՞նչի վրա շեշտը դնել ՏԻՄ-երի գործունեության հանրային ընկալումները բարելավելու համար.

- ✓ Համայնքային բյուջեների միջոցներով հանրային ակտիվների ստեղծում (ֆոնդային բյուջե, շինարարության գծով ծախսեր)
- ✓ Սոցիալական ապահովվածություն

Ի՞նչն է ռիսկեր պարունակում ՏԻՄ-երի հանրային ընկալումների համար.

- ✓ Համայնքի խոշորացում
- ✓ Աշխատավարձի գծով ծախսերի ավելացում
- ✓ Տեղական հարկերի ավելացում

Սույն հետազոտությունը կատարվել է Ամերիկայի ժողովրդի աջակցությամբ՝ ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության միջոցով: Այստեղ արտահայտված տեսակետները /կամ նյութի բովանդակությունը/ միմիայն հեղինակներինն են և պարտադիր չէ, որ արտահայտեն ԱՄՆ ՄԶԳ կամ ԱՄՆ կառավարության տեսակետները:

Շնորհակալություն